

SASSO^a

Un sistema per avaluar i puntuar les pràctiques dels estudiants. Mètode i possibilitats.

Luc Simoens

Luc.Simoens@hogent.be

Universitat de Gant, Facultat de Ciències de la Salut Vesalius

RESUM

El sistema SASSO està dissenyat per proposar una nota o una qualificació fruit de l'avaluació descriptiva de l'estudiant en pràctiques segons uns criteris objectivats per tal d'avaluar i quantificar d'una manera homogènia les competències i les fites observades en l'estudiant en comparació amb unes expectatives basades en el perfil d'un professional novell en aquest àmbit. Aquesta eina neix arran de la voluntat de quantificar d'una manera exhaustiva i sense ambigüitats l'evolució dels estudiants en pràctiques, tot tenint en compte els resultats de la resta de companys.

Els resultats de l'observació que es duu a terme en el marc de l'avaluació s'introdueixen en una eina que funciona amb fulls de càlcul. Aquesta eina converteix automàticament les dades puntuades en una puntuació bruta i proposa una qualificació ECTS i una altra segons els paràmetres de cada regió.

El sistema SASSO s'ajusta en gran mesura als criteris publicats per l'Associació Europea de Garantia de la Qualitat en l'Educació Superior.

LA CREACIÓ D'UN SISTEMA D'AVALUACIÓ I QUALIFICACIÓ

A començament dels anys noranta, fruit d'una col·laboració amb els tutors de pràctiques de l'àrea de logopèdia de la Facultat de Ciències de la Salut Vesalius de la Universitat de Gant, es va desenvolupar un procediment per determinar les qualificacions i les notes dels estudiants de logopèdia en pràctiques. L'objectiu inicial era crear una eina que permetés una avaluació i una qualificació objectiva a partir del comportament professional observat en l'estudiant, el perfil de la professió i les competències generals i específiques esperades en un estudiant en pràctiques, que tingués en compte el màxim de factors possibles.

Darrerament s'hi han introduït més possibilitats, ja que gràcies als avenços en el programari, sobretot en els fulls de càlcul, es pot processar molta més informació en menys temps.

L'any 2000 aquest sistema es va presentar a Hèlsinki (Simoens, 2000).

El 2005 es va publicar l'informe *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area* (Criteris i pautes per garantir la qualitat a l'Espai Europeu d'Educació Superior). Després d'analitzar els principis del sistema SASSO, es va fer evident que l'eina s'ajusta en gran mesura als criteris publicats per l'Associació Europea de Garantia de la Qualitat en l'Educació Superior.

ORGANITZACIÓ DEL PERÍODE DE PRÀCTIQUES

Per tenir una idea dels elements que es tenen en compte, podem fixar-nos en l'organització del període de pràctiques.

A la Universitat de Gant, els estudiants de logopèdia han de fer quatre períodes de pràctiques en diferents indrets. Cada període dura aproximadament tres mesos: un dia a la setmana durant el tercer i quart semestres i dos dies a la setmana en el cinquè i sisè semestres. Al final del primer i el segon període, s'atorga una qualificació. L'avaluació dels períodes de formació del cinquè i el sisè semestres es combina en una sola nota.

---

^a SASSO: es tracta de l'acrònim neerlandès del terme "Systeem voor Assessment en Scoring van Stagiairs in Opleiding", que en català podríem traduir com "sistema per avaluar i puntuar les pràctiques dels estudiants".

Els entorns on l'estudiant ha de fer les pràctiques representen situacions reals, com ara escoles especials, centres de rehabilitació, hospitals i consultes privades on es duen a terme tota una sèrie d'activitats representatives. I les situacions a què han de fer front són diferents: clients o pacients amb diferents problemes, diferents instructors i tutors i activitats amb diferents nivells de complexitat.

Les obligacions de l'estudiant són al començament observar i participar, però evolucionen progressivament i al cinquè i sisè semestres consisteixen a dur a terme les tasques assignades de manera pràcticament independent.

En cada període de pràctiques, l'estudiant rep formació a càrrec de com a mínim un treballador de cada centre de pràctiques i és observat dues vegades o més per un professor/supervisor de la Universitat de Gant i un membre del tribunal d'avaluació. En la major part de centres de pràctiques, hi ha dos terapeutes o més que participen en aquesta formació. Tant la persona responsable del centre de pràctiques com el professor/supervisor són logopedes.

Tenint en compte que la responsabilitat primera dels treballadors del sector sanitari és atendre els pacients i els clients, l'avaluació dels estudiants queda com una segona prioritat.

Per això, cal comptar amb una pauta de referència comuna i molt clara. I, en el cas de SASSO, aquesta referència és el professional novell, que es pren com a base per determinar si el comportament observat és el que es pot esperar d'un estudiant en pràctiques. Per als estudiants, es tracta d'una fita assolible, i els professionals sanitaris poden prendre com a referència els seus començaments en el camp.

Abans de començar les pràctiques, els estudiants estan ben informats. Reben un vademècum on s'expliquen els continguts i l'organització de les pràctiques, tenen la possibilitat de practicar diverses competències al laboratori d'habilitats i se'ls fan presentacions sobre aspectes generals de les pràctiques i l'avaluació segons el sistema SASSO. Tota la informació es pot consultar a l'entorn d'aprenentatge virtual, incloses les presentacions i la versió per als estudiants de l'eina de conversió.

EL PROCEDIMENT

Una descripció d'aquest procediment format per cinc passos va ser publicada per Löfgren e.a. el 2006 (Simoens, 2006).

El procediment SASSO es força senzill i combina una avaluació normativa basada en el perfil professional amb una avaluació comparativa que té en compte els resultats de tots els estudiants de la mateixa àrea en una situació real i un nivell d'estudi comparables.

Primer pas: observació i anotació

El treballador responsable del centre de pràctiques i/o el tutor observen l'estudiant. Les observacions s'anoten en un formulari obert o en un d'estructurat. En aquest darrer formulari, l'observador ha de descriure amb detall la manera com l'estudiant duu a terme les feines que se li assignen.

Segon pas: *feedback*

En aquest pas crucial, l'assessor i l'estudiant arriben a un acord sobre l'evolució de l'estudiant. A més, s'assessora l'estudiant i es fan comentaris sobre la seva feina. Tant l'estudiant com l'assessor han de signar el formulari per evitar discussions al procés de quantificació i classificació (quart pas). Es lliura a l'estudiant una còpia de tots els formularis omplerts, perquè els inclogui al seu dossier i els consulti sempre que vulgui. Si vol, a més a més, pot fer-los servir per a l'autoavaluació.

Tercer pas: resum

El tutor recull tots els formularis de documentació i trasllada els comentaris al formulari d'avaluació. En aquest formulari, s'hi inclouen els 81 punts que descriuen tots els aspectes que s'han d'avaluar del període de formació organitzats. Per a cada punt, s'ha elaborat una escala Likert amb diferents nivells d'acompliment i tota una sèrie de possibles comentaris. Un cop s'ha omplert aquest formulari amb l'avaluació, es registra i es pot quantificar.

Quart pas: Quantificació i classificació

La informació del formulari d'avaluació s'introdueixen manualment en un full de càlcul, on hi ha fixada la importància relativa dels grups de seccions, de les seccions de punts i de tots els punts. Aleshores, aquest full de càlcul converteix les notes de manera automàtica i homogènia en una puntuació.

Cinquè pas: Puntuació i qualificació

En una reunió per preparar la deliberació, els tutors poden ajustar les notes si cal. Aquesta decisió es pren si ja s'havia arribat a aquest acord abans o quan hi ha proves concloents que indiquen que és necessari.

Els tutors confirmen i lliuren les notes de l'estudiant al tribunal d'avaluació. A partir de les notes suggerides, el tribunal delibera i concedeix les notes i les qualificacions.

CARACTERÍSTIQUES DEL SISTEMA**Individualitzat**

Els resultats individuals de cada estudiant es reflecteixen al formulari d'avaluació i al perfil de competències. D'aquesta manera, els estudiants poden comparar el seu nivell amb el d'un professional novell. Si es repassen els formularis en ordre, es pot observar en certa mesura l'evolució de l'estudiant.

A més a més, atès que hi ha un feedback immediat, els estudiants tenen la possibilitat de corregir impressions errònies.

Objectiu

Tots els estudiants s'avaluen segons una mateixa referència: el professional novell. Com que s'agrupen les puntuacions brutes dels estudiants amb un nivell comparable d'experiència, els sistema té en compte el nivell concret que han assolit (en els períodes de pràctiques consecutius).

No es poden incorporar dades relacionades amb activitats dutes a terme fora de les pràctiques sense un acord previ.

En la qualificació i la puntuació amb prou feines hi intervenen els avaluadors, ja que les puntuacions brutes (la base de la qualificació) es calculen de manera homogènia a partir d'uns valors fixos.

Complet

A través dels cursos teòrics, la formació pràctica i el vademècum de les pràctiques amb informació sobre els aspectes organitzatius, els estudiants tenen molta informació al seu abast. El formulari d'avaluació inclou tots els aspectes avaluats i comunica clarament els resultats a la resta de participants en l'avaluació. A més a més, si sorgeix una tasca nova, es pot afegir fàcilment. Els tutors han d'arribar a un acord pel que fa als aspectes que s'han d'introduir al sistema de manera permanent.

Transparent

L'estudiant no només coneix les activitats i les competències avaluades, sinó que gràcies a l'autoavaluació i l'autoqualificació que facilita l'eina publicada al sistema d'aprenentatge virtual pot escollir les prioritats a l'hora de corregir el seu rendiment.

Per augmentar la transparència, els tutors poden decidir fins i tot de comunicar les xifres i els valors relatius utilitzats per calcular la puntuació bruta.

Càlcul infalible

Com que es fan servir fulls de càlcul, no pot haver-hi errors en els càlculs.

Si algú s'equivoca en introduir les notes, s'indica l'error. Es compta el nombre i els nivell de les entrades i es notifica per motius de control.

Flexible

El full de càlcul possibilita la introducció de punts nous si cal, facilita les simulacions i les noves combinacions d'activitats i permet calcular diferents relacions entre els resultats.

Atès que el procediment es basa en la documentació del comportament observable, l'anàlisi d'aquest comportament pot obrir discussions més profundes sobre, per exemple, la raó que motiva aquesta anàlisi.

La primera versió del formulari d'avaluació inclou una llista amb les activitats, les característiques i els requisits. A més a més, per adaptar el sistema als corrents contemporanis sobre l'avaluació, s'hi han introduït les competències corresponents per tal que l'estudiant obtingui una avaluació des de dues perspectives diferents.

Si se sol·licita, els informes impresos poden incloure informació detallada sobre l'avaluació.

Es poden divulgar totes les dades relatives als resultats del càlcul: la puntuació bruta o la qualificació total suggerida per al perfil professional, una nota per un grup de punts, les puntuacions brutes de cada punt, etc.

Aplicable a escala internacional

Si cal avaluar estudiants internacionals, el procediment i l'eina poden adaptar-se molt fàcilment, ja que només cal traduir el formulari d'avaluació i l'informe.

Gràcies a l'ús d'una escala Likert, la universitat d'origen rep una descripció estructurada de la feina duta a terme per l'estudiant en una situació real.

Com que les puntuacions brutes es converteixen automàticament en una proposta de nota ECTS (Comissió Europea, 2007), no cal fer cap altra conversió ni prendre cap més decisió. Així, doncs, aquesta nota ECTS està directament "basada en competències".

CRITERIS I PAUTES PER GARANTIR LA QUALITAT A L'ESPAI EUROPEU D'EDUCACIÓ SUPERIOR

D'acord amb les pautes publicades per l'Associació Europea de Garantia de la Qualitat en l'Educació Superior, el sistema SASSO s'ajusta a les seves recomanacions en diversos àmbits, tal com podem comprovar a continuació:

- *està dissenyat expressament per mesurar l'acompliment dels objectius previstos quant als resultats d'aprenentatge*: amb l'escala Likert, s'obté una extensa llista dels acompliments previstos. Si, a més a més, hi afegim les competències corresponents podem aconseguir una llista encara més exhaustiva i completa.
- *és idoni per a l'objectiu que persegueix, tant si és la diagnosi, la formació o la puntuació*;
- *utilitza criteris clars i àmpliament coneguts per puntuar*: és decisió dels tutors responsables divulgar les xifres i els valors relatius que s'han fet servir per calcular la puntuació bruta.

hi participen persones que entenen la funció de l'avaluació en la progressió dels estudiants en el camí per assolir els coneixements i les competències vinculades a la qualificació que volen obtenir: el sistema SASSO s'ha desenvolupat dins la universitat i s'utilitza en col·laboració amb les persones responsables dels centres de pràctiques. Els professors/supervisors de la Universitat tenen la responsabilitat última.

- *sempre que es pugui, és preferible no deixar la decisió en mans d'un sol avaluador: com a mínim una persona del centre de pràctiques i un tutor omplen un mateix formulari.*
  - *té en compte totes les possibles conseqüències de les normatives d'avaluació: les normatives legals i institucionals del govern i del tribunal estan a disposició de l'estudiant.*
  - *disposa d'una normativa clara pel que fa a les absències dels estudiants, els casos de malaltia i altres circumstàncies atenuants: aquesta informació apareix al vademècum que reben tots els estudiants abans de començar el període de pràctiques.*
  - *garanteix que les avaluacions es duguin a terme d'acord amb els procediments establerts per les institucions: el procediment està reconegut pel tribunal examinador. Si cal, els estudiants tenen l'opció de posar-se en contacte amb un defensor o de recórrer la decisió del tribunal.*
  - *està subjecte a inspeccions administratives per garantir el bon funcionament dels procediments: tots els documents, el programari i els registres estan a disposició del tribunal (d'avaluació) i d'altres organismes (com ara una comissió acreditadora internacional).*
- A més a més, cal proporcionar als estudiants informació clara sobre l'estratègia d'avaluació que s'utilitza al programa que cursen, els mètodes d'examinació i avaluació a què estan subjectes, què s'espera d'ells i els criteris que es faran servir per avaluar-ne el rendiment. Tota la informació sobre el període de pràctiques apareix a l'entorn d'aprenentatge virtual, consta al vademècum o s'explica a les sessions preparatòries.*

Característiques complementàries

En certa manera, tot i que no sempre, l'eina permet dibuixar un perfil dels centres de pràctiques de l'estudiant, els assessors i la influències de determinades situacions reals, entre altres.

REFERÈNCIES

- Associació Europea de Garantia de la Qualitat en l'Educació Superior. (2005). *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area*. Hèlsinki.
- Comissió Europea. (2007). *ECTS - European Credit Transfer and Accumulation System*. Consultat el 21 de setembre de 2007 a http://ec.europa.eu/education/programmes/socrates/ects/index_en.html.
- Dochy, F. (2004). *Competentiegericht leren in het hoger onderwijs*. Delta, 1(3) 21-28.
- Simoens, L. (2000). *The Assessment of Vocational Skills*. A: S Lindblom-Ylänne (ed.). *Innovations in Higher Education*. Hèlsinki: Helsinki University Printing House, pàg. 144.
- Simoens, Luc (2005). *Assessment van stagecompetenties: Andere Beoordelaars, zelfde score*. Delta – Tijdschrift voor Hoger Onderwijs 4, 43-48.
- Simoens, Luc. (2006). *Assessing Trainees. How to objectively convert an assessment into an ECTS grade?* A: Löfgren, Kent et al. (2006). *ECTS And Assessment In Higher Education*. Conference Proceedings, Umeå.
- Vlaamse OnderwijsRaad (1997a). *Beroepsprofiel Logopedist (m/v)*. Vlaamse Onderwijsraad.
- Vlaamse OnderwijsRaad (1997b). *Opleidingsprofiel Logopedie*. Vlaamse Onderwijsraad.